

TEHLİKELİ ATIKLARIN SINIRLARÖTESİ TAŞINIMININ VE BERTARAFININ KONTROLÜNE İLİŞKİN BASEL SÖZLEŞMESİ

28 Aralık 1993 tarihli ve 3957 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan bu sözleşme, 7 Mart 1994 tarihli ve 94/5419 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 15 Mayıs 1994 tarih ve 21935 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmıştır.

GİRİŞ

Bu Sözleşmeye taraf olan devletler; tehlikeli atıklarla diğer atıkların ve bunların sınırlarötesi taşınımının insan sağlığı ile çevrede yol açtığı zarar tehlikesinin bilincinde olarak,

Tehlikeli atıklarla diğer atıkların giderek artan oluşum, karmaşıklığı ve sınırlarötesi taşınımının insan sağlığı ve çevre için büyüyen bir tehdit oluşturduğunun farkında olarak,

İnsan sağlığını ve çevreyi, bu atıkların yarattığı tehlikelerden korumanın en etkin yolunun, atıkların oluşumunu miktar ve/veya tehlike potansiyeli açısından asgari düzeye indirmek olduğunun da farkında olarak,

Bertaraf yerleri neresi olursa olsun, sınırlarötesi taşınımları da dahil olmak üzere, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetiminin, insan sağlığı ve çevre ile tutarlı olabilmesini sağlamak amacıyla, Devletler’in gerekli tedbirleri almaları hususunda ikna olarak,

Atık üreticilerinin bertaraf yerleri neresi olursa olsun, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, insan sağlığı ve çevre ile tutarlı bir şekilde nakli ve bertarafı konusundaki görevlerini yerine getirmeleri hususunun Devletler tarafından temin edilmesi gereğini göz önünde bulundurarak,

Yabancı tehlikeli atıkların ve diğer atıkların kendi bölgesine girmesi veya bertaraf edilmesini yasaklamak konusunda Devletler’in hükümlerlik haklarını tümüyle kabul ederek,

Tehlikeli atıkların sınırlarötesi taşınımının ve bertarafının, başka Devletler’de, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde bertarafının yasaklanması konusunda giderek artmakta olan isteği de göz önüne alarak,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, çevre ve etkin yönetim ilkeleri ile uyum içinde olduğu sürece, üretilmiş oldukları Devlet’te bertaraf edilmeleri hususunda ikna olarak,

Bu atıkların oluştukları Devlet’ten başka bir Devlet’e sınırlarötesi taşınımına ancak, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyecek şartlar

altında ve bu Sözleşme hükümleri çerçevesinde gerçekleştiği takdirde, izin verilmesi gerektiği hususunun da bilincinde olarak,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların artan kontrolünün, bu atıkların çevresel açıdan tutarlı bir şekilde yönetimi ve sınırlarötesi taşınımının azaltılması konusunda teşvik edici bir işlev göreceğini dikkate alarak,

Tehlikeli atıkların Devletler arasında sınırlarötesi taşınımının kontrolü ve bu taşınımına ilişkin bilgilerin gereğince değişimine ilişkin tedbirlerin Devletler tarafından alınması hususunda ikna olarak,

Tehlikeli maddelerin taşınmasına ilişkin olarak çevrenin korunması konusunda bir dizi uluslararası ve bölgesel anlaşmanın ele alındığını göz önünde bulundurarak,

Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı (Stockholm, 1972) Bildirgesi'ni, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) Yönetim Konseyi'nin 17 Temmuz 1987 tarihli, 14/30 sayılı kararıyla kabul edilen Tehlikeli Atıkların Çevreyle Uyumlu Bir Şekilde Yönetimine İlişkin Kahire İlkeleri'ni, Birleşmiş Milletler Tehlikeli Malların Taşınması Uzmanlar Komitesi tarafından 1957 yılında formüle edilen ve her iki yılda bir güncelleştirilen tavsiyelerini, Birleşmiş Milletler sistemi içinde kabul edilen ilgili tavsiye, bildirme, belge ve yönetmeliklerle, diğer uluslararası ve bölgesel örgütler tarafından yapılan etüt ve çalışmaları dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun otuzyedinci oturumunda (1982) kabul ettiği Dünya Tabiat Sözleşmesi ruhunu, ilke, hedef ve işlevlerini, insan çevresinin ve doğal kaynakların korunmasına ilişkin, etik kurallar olarak kabul ederek,

Devletler'in, insan sağlığının ve çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası yükümlülük-lerini yerine getirmek zorunda olduklarını ve uluslararası hukuk uyarınca sorumlu olduklarını onaylayarak,

Bu sözleşme hükümlerinin veya Sözleşme protokollerinden herhangi birinin ihlali halinde, anlaşmaların ilgili uluslararası kanunları uygulayacağını kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumunu en aza indirmek amacıyla, çevreyle tutarlı düşük atık üreten teknolojilerin, yeniden değerlendirme alternatiflerinin, bakım ve yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması gereğinin bilincinde olarak,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının kontrolü gereğine ilişkin, giderek büyüyen uluslararası ilginin ve bu taşınımın mümkün olabildiği ölçüde en aza indirilmesi gereğinin de bilincinde olarak,

Tehlikeli atıklar ve diğer atıklar konusunda, sınırlarötesi yasadışı trafiğin yarattığı sorunlardan kaygı duyarak,

Gelişmekte olan ülkelerin, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi konusunda sınırlı olanaklarının olduğunu da dikkate alarak,

Kahire İlkeleri ve UNEP Yönetim Konseyi'nin Çevre Koruma Teknolojisi Transferinin geliştirilmesine ilişkin 14/16 sayılı kararı ruhu çerçevesinde, mahalli olarak üretilen tehlikeli atıkların ve diğer

atıkların uygun bir şekilde yönetimine ilişkin teknolojinin özellikle gelişmekte olan ülkelere transfer edilmesi gereğini kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, ilgili Uluslararası Sözleşmeler ve tavsiye kararları uyarınca taşınması gereğini de kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına, bu atıkların taşınmasının ve nihai bertarafının sadece çevreyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmesi durumunda, izin verilmesi gereğine ikna olarak,

İnsan sağlığını ve çevreyi, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumu ve yönetiminden kaynaklanabilecek olumsuz etkilerden sıkı kontrol yoluyla korumaya kararlı olarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1 - Sözleşme'nin Kapsamı;

1. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, sınırlarötesi taşınımına konu olan aşağıdaki atıklar, "tehlikeli atıklar" olarak değerlendirilecektir.

a) Ek III'te belirtilen özelliklerden herhangi birine sahip olmaları kaydıyla, Ek I'de belirtilen kategorilerden herhangi birine ait olan atıklar; ve

b) Yukarıdaki (a) fıkrasına dahil olmadıkları halde, ihracatçı, ithalatçı veya transit Tarafın kendi mevzuatına göre tehlikeli olarak tanımladığı veya tehlikeli olduğuna inanılan atıklar,

2. Ek II'de belirtilen kategorilerden herhangi birine ait olan ve sınırlarötesi taşınımına konu olan atıklar, bu Sözleşme amaçları açısından "diğer atıklar" olarak tanımlanacaktır.

3. Radyoaktif maddelere ilişkin uluslararası belgeler de dahil olmak üzere, diğer kontrol sistemine tabi olan radyoaktif atıklar bu sözleşme kapsamı dışındadır.

4. Gemilerin normal işlemlerinden doğan ve deşarjı başka bir uluslararası belgeye konu olan atıklar, bu Sözleşme kapsamı dışındadır.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Sözleşmenin amaçları açısından;

1. "Atıklar", ulusal kanunlar hükümleri uyarınca bertaraf edilen, edilmesi düşünülen veya gereken madde veya nesnelere.

2. "Yönetim", bertaraf alanlarının bertaraf sonrası bakımı da dahil olmak üzere, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların toplanması, nakli ve bertarafı anlamına gelecektir.

3. "Sınırlarötesi taşınım", söz konusu taşınım olayında en az iki Devlet'in olması şartıyla, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, bir Devlet'in ulusal yetkileri altındaki alana veya bu alandan geçerek, diğer bir Devlet'in ulusal yetkileri altındaki alana veya bu alandan geçerek herhangi bir Devlet'in ulusal yetki alanları içinde olmayan bir alana taşınması anlamına gelecektir.

4. "Bertaraf", bu Sözleşme'nin IV no.lu Ek'inde belirtilen işlemlerden herhangi biri anlamına gelecektir.

5. "Onaylı saha veya tesis", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların bertarafı için, saha veya tesisin bulunduğu Devlet'in ilgili makamı tarafından, bu amaç için, yetki veya izin verilen saha veya tesis anlamına gelecektir.

6. "Yetkili makam", ilgili Tarafın uygun göreceği coğrafi alanlar içinde, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin bildirim ve bilgileri almak ve bu bildirime, 6. madde uyarınca cevap vermek üzere sorumlu olabilecek bir taraf tarafından tayin edilen resmi makam anlamına gelecektir.

7. "Odak noktası", 5. maddede atıfta bulunulan Taraf'ın 13. ve 15. maddelerde hükme bağlandığı şekilde bilgi almak ve vermekle sorumlu organı anlamına gelecektir.

8. "Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimi", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, insan sağlığını ve çevreyi bu atıklardan kaynaklanabilecek olumsuz etkilerden koruyacak şekilde yönetilmesini sağlamak üzere tüm pratik tedbirlerin alınması anlamına gelecektir.

9. "Bir devletin ulusal yetkisi altındaki alan", bir Devlet'in insan sağlığı ve çevrenin korunması hususunda, uluslararası kanunlara uygun olarak, idari ve düzenleyici sorumluluğu altındaki kara, deniz ve hava sahası anlamına gelecektir.

10. "İhracatçı Devlet", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının başladığı veya başlanmasının planlandığı Taraf anlamına gelecektir.

11. "İthalatçı Devlet", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların bertaraf edilmek veya herhangi bir devletin ulusal yetkisi altında bulunmayan bir alanda bertaraf edilmeden önce yükleme yapılması amacıyla sınırlarötesi taşınımının yöneldiği veya planlandığı taraf anlamına gelecektir.

12. "Transit Devlet", ihracatçı veya ithalatçı Devlet dışında, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların geçtiği veya geçişinin planlandığı Devlet anlamına gelecektir.

13. "İlgili Devletler", Taraf olsun veya olmasınlar, ihracatçı ve ithalatçı Devletler ile transit Devletler anlamına gelecektir.

14. "Şahıs", herhangi bir özel veya hükmi şahıs anlamına gelecektir.

15. "İhracatçı", ihracatçı Devlet'in yetkisi altında tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracatını yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

16. "İthalatçı", ithalatçı Devlet'in yetkisi altında, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalatını yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

17. "Taşıyıcı", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların nakliyesini gerçekleştiren herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

18. "Üretici", faaliyetleri ile tehlikeli atıkları veya diğer atıkları üreten herhangi bir şahıs veya, bu şahıs bilinmiyorsa, bu atıkları kontrolü ve/veya mülkiyeti altında tutan şahıs anlamına gelecektir.

19. "Bertaraf edici", kendisine tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sevkiyatının yapıldığı ve bu atıkların bertarafı işlemini yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

20. "Politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı", hükümler Devletler'in oluşturduğu ve üye Devletler'in, işbu Sözleşme'nin kapsamına giren hususlardaki yetkiyi devretmiş oldukları ve kendi iç usulleri uyarınca, bu Sözleşme'yi imzalamak, tasdik veya kabul etmek, onamak, resmen teyid etmek veya katılmak yetkisine sahip teşkilat anlamına gelecektir.

21. "Yasadışı trafik", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların 9. maddede belirtildiği şekilde sınırlarötesi taşınımı anlamına gelecektir.

Tehlikeli Atıkların Ulusal Tanımı

Madde 3 - 1. Taraflar bu Sözleşme'ye Taraf olduktan sonra altı ay içinde, kendi ulusal mevzuatına göre tehlikeli olarak tanımlanan veya düşünülen, Ek I ve II'de listelenenler dışındaki atıkları ve atıklara uygulanabilir, sınırlarötesi taşınım usulleriyle ilgili gereklilikleri, Sözleşme Sekreteryası'na bildirecektir.

2. Taraflar, 1. fıkra uyarınca temin etmiş oldukları bilgilerde meydana gelebilecek herhangi bir önemli değişikliği sonradan Sekreteryaya'ya bildirecektir.

3. Sekreteryaya, 1. ve 2. fıkralar uyarınca almış olduğu bilgileri derhal tüm Taraflar'a bildirecektir.

4. Taraflar Sekreteryaya tarafından 3. fıkra kapsamında kendilerine iletilen bilgilerin, ihracatçılarına aktarılması için sorumlu olacaktır.

Genel Yükümlülükler

Madde 4 - 1. a) Bertaraf amacıyla tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalini yasaklama hakkını kullanan Taraflar, kararlarını 13. madde uyarınca diğer Taraflar'a bildireceklerdir.

b) Taraflar, kendilerine (a) bendi uyarınca bildirimde bulunulduğunda, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalini yasaklamış bulunan Taraflar'a, bu atıkların ihracını yasaklayacak veya bu ihracat işlemine izin vermeyeceklerdir.

c) İthalatçı Devlet'in tehlikeli atıkların ve diğer atıkların ithalini yasaklamadığı durumlarda, ithalatçı Devlet söz konusu ithalata yazılı olarak rıza göstermediği takdirde Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracını yasaklayacak veya bu ihracat işlemine izin vermeyeceklerdir.

2. Taraflar, aşağıdaki hususlarda gerekli tedbirleri alacaktır:

a) Toplumsal, teknolojik ve ekonomik hususları da göz önüne alarak, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumunun asgariye indirilmesini temin etmek;

b) Bertaraf yerleri ne olursa olsun, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimi amacıyla, mümkün olduğu ölçüde kendi içinde yer seçecek uygun bertaraf tesislerini temin etmek;

c) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların yönetiminde görev alan şahısların, bu yönetim işleminden kaynaklanan tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yaratacağı kirliliği önlemek ve kirlilik oluştuğu takdirde de, bu kirliliğin insan sağlığı ve çevre üzerindeki sonuçlarını asgariye indirmek için gereken tedbirleri almasını temin etmek;

d) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımında bu atıkların asgari seviyeye indirilen miktarının çevreyle uyumlu ve etkin yönetiminin garantisini ve insan sağlığını ve çevreyi, bu taşınımın olumsuz etkilerinden koruyacak şekilde yürütülmesini temin etmek;

e) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, mevzuatları gereğince tüm ithalatları yasaklamış olan veya bu atıkların, Taraflar'ın ilk toplantılarında kararlaştırılacakları kriterlere göre çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanan Taraf bir Devlet'e ve ekonomik ve/veya politik bütünleşme teşkilatına üye Taraf Devletler'e ve özellikle de gelişmekte olan ülkelere ihracına izin vermemek;

f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların öngörülen sınırlarötesi taşınımına ait bilgilerin, Ek V A uyarınca, söz konusu taşınım işleminin insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini de açıkça belirtecek şekilde ilgili Devletler'e temin edilmesi hususunu hükme bağlamak;

g) Çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inandığı tehlikeli atıkların ve diğer atıkların ithalini önlemek;

h) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetimini geliştirmek ve yasadışı trafiği engellemek amacıyla, bu atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin bilgilerin açıklanması da dahil olmak üzere, doğrudan ya da Sekreteryaya aracılığıyla diğer Taraflar'la ve ilgili teşkilatlarla işbirliğinde bulunmak;

3. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yasadışı trafiğinin suç olduğunu gözönünde bulunduracaklardır.

4. Bu Sözleşme'yi ihlal eden fiillerin önlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin tedbirler de dahil olmak üzere, Sözleşme hükümlerinin tatbiki için gereken hukuki, idari ve diğer tedbirler Taraflar'ca alınacaktır.

5. Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların Taraf olmayan ülkelere ihracına veya bu ülkelerden ithaline izin vermeyeceklerdir.

6. Taraflar, sınırlarötesi taşınımına konu olsun olmasın, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, 60° güney enleminin güneyindeki alanlarda bertaraf edilmek üzere ihracına izin vermemeyi kabul ederler.

7. Taraflar ayrıca aşağıdaki hususları yerine getireceklerdir:

a) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların taşınımı veya bertarafı hususunda yetki veya izin verilmedikçe, ulusal yargı yetkisi altında şahısların bu işlemleri yerine getirmelerini yasaklamak;

b) Sınırlarötesi taşıma konu olacak tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, paketleme, etiketleme ve nakliyat alanlarında genel olarak kabul görmüş uluslararası kurallara ve standartlara göre paketlenmesi, etiketlenmesi ve nakledilmesi ve uluslararası düzeyde kabul edilmiş, ilgili uygulamalara itina gösterilmesi hususunu hükme bağlamak;

c) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bertaraf yerlerine doğru sınırlarötesi taşımasının başladığı yerde, bu atıklarla birlikte bir dolaşım belgesinin bulunması gereğini hükme bağlamak.

8. Taraflar, ihraç edilecek tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, ithalatçı Devlet'te veya başka bir yerde çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeleri gereğini hükme bağlayacaktır. Bu Sözleşme'ye tabi atıkların çevreyle tutarlı yönetimine ilişkin teknik ilkeler, Taraflar'ın yapacakları ilk toplantıda kararlaştırılacaktır.

9. Taraflar, sadece aşağıda belirtilen şartlar gerçekleştiği takdirde, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşımasına izin verilmesini temin etmek için gereken tedbirleri alacaklardır;

a) İhracatçı Devlet'in, söz konusu atıkların çevreyle uyumlu bir biçimde bertarafı için gerekli teknik kapasiteye, gerekli tesislere veya uygun bertaraf sahalarına sahip olmaması; veya

b) Söz konusu atıklara, ithalatçı Devlet'in yeniden değerlendirme ve işleme sanayileri tarafından hammadde olarak ihtiyaç duyulması; veya

c) Söz konusu sınırlarötesi taşımanın, Taraflar'ın bu Sözleşme amaçlarından farklı olmamak şartıyla kararlaştıracakları kriterlere göre yapılması.

10. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkları oluşturan Devletler'in, bu atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmesi gereğini hükme bağlamak hususundaki Sözleşme yükümlülükleri, hiçbir şart altında ithalatçı veya transit Devlet'e devredilemez.

11. İşbu Sözleşme'de yer alan hiç bir hüküm, Taraflar'ın, insan sağlığı ve çevreyi daha iyi korumak amacıyla, işbu Sözleşme hükümleriyle tutarlı ve uluslararası hukuka uygun ilave şartlar koymasını engellemeyecektir.

12. İşbu Sözleşme'de yer alan hiç bir hüküm, Devletler'in, uluslararası hukuk kuralları uyarınca tespit edilen karasuları üzerindeki hükümler haklarını, kendi münhasır ekonomik bölgelerinde ve kıta sahanlıklarında uluslararası hukuk kurallarına göre sahip oldukları hükümler haklarını ve yargı yetkilerini ve tüm Devletler'in uçak ve gemilerinin, uluslararası hukukta hükme bağlanan ve ilgili uluslararası belgelerde yansıtılan seyrû sefer haklarını ve serbestilerini kullanmalarını hiç bir şekilde etkilemeyecektir.

13. Taraflar, diğer Devletler'e özellikle de gelişmekte olan ülkelere ihraç edilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların miktarını ve/veya

kirlilik potansiyelini azaltabilmek imkanlarını periyodik olarak gözden geçireceklerdir.

Yetkili Makamların ve Odak Noktasının Tayini

Madde 5 - İşbu Sözleşme'nin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla Taraflar;

1. Bir ya da daha fazla sayıda yetkili makam ve bir odak noktası tayin veya tesis edeceklerdir. Transit devlet durumunda, bildirim almak üzere bir yetkili makam tayin edilecektir.

2. İşbu Sözleşme'nin kendileri için yürürlüğe girmesini takip eden üç ay içinde, odak noktası ve yetkili makamlar olarak tayin ettikleri organlarını Sekreteryaya'ya bildireceklerdir.

3. 2. fıkra uyarınca görevlendirdikleri organlardaki herhangi bir değişikliği, karar tarihinden itibaren bir ay içinde Sekreteryaya'ya bildireceklerdir.

Taraflar Arasında Sınırlarötesi Taşınım

Madde 6 - 1. İhracatçı Devlet, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların öngörülen sınırlarötesi taşınımını ilgili Devlet'in yetkili makamına yazılı olarak bildirecek veya üretici yahut ihracatçının, ihracatçı Devlet'in yetkili makamları aracılığıyla yazılı bildirimde bulunması hususunu hükme bağlayacaktır. Bu bildirim, Ek V A'da verilen bilgileri ve beyanları içerecek ve ithalatçı Devlet'in kabul edebileceği bir dilde yazılacaktır. İlgili Devletler'in her birine sadece bir bildirim gönderilmesi gerekmektedir.

2. İthalatçı Devlet, söz konusu taşınımına şartlı veya şartsız olarak rıza gösterdiğini, izin vermeyi reddettiğini veya ek bilgi istediğini belirten yazılı cevabını bildirimde bulunan tarafa gönderecektir. İthalatçı Devlet'in kesin cevabının bir nüshası, taraf olan ilgili Devletler'in yetkili makamlarına gönderilecektir.

3. İthalatçı Devlet,

a) Bildirimde bulunan tarafın, ithalatçı Devlet'in yazılı muvafakatını aldığı; ve

b) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetimine ilişkin bir sözleşmenin, ihracatçı ile bertaraf edici arasında imzalanmış olduğuna dair ithalatçı Devlet'in vereceği yazılı teyidin, bildirimde bulunan tarafın eline geçtiğini belgeleyen yazılı bir teyid almadıkça, oluşturucu veya ihracatçının sınırlarötesi taşınımını başlatmasına izin vermeyecektir.

4. Bu Sözleşme'ye taraf olan transit Devletler'in her biri, bildirim almış olduğunu derhal bildirimde bulunan tarafa teyid edecek ve daha sonra, söz konusu taşınımına şartlı veya şartsız olarak rıza gösterdiğini, izin vermeyi reddettiğini veya ek bilgi istediğini belirten yazılı cevabını 60 gün içinde bildirimde bulunan tarafa gönderebilecektir. İhracatçı Devlet, transit Devlet'in, yazılı muvafakatını almadan, sınırlarötesi taşınımın başlatılmasına izin vermeyecektir. Ancak Taraflar'dan biri, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların transit sınırlarötesi taşınımını için

genelde veya özel şartlar altında ön yazılı izin alınması gereğini aramamak kararı verir veya bu konudaki şartlarını değiştirirse, bu kararını 13. madde uyarınca derhal diğer Taraflar'a bildirecektir. Bu durumda ihracatçı Devlet, transit Devlet'in bildirimini aldığı tarihten itibaren 60 gün içinde herhangi bir cevap almazsa, söz konusu ihracat işleminin transit Devlet üzerinden yapılmasına izin verebilir.

5. Atıkların,

a) Sadece ihracatçı Devlet tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımladığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, bu maddenin 9. fıkrasının ithalatçı veya bertaraf edici ile ithalatçı Devlet'e tatbik edilen hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, ihracatçı ve ihracatçı Devlet'e tatbik edilecektir;

b) Sadece ithalatçı Devlet veya Taraf olan ithalatçı ve transit Devletler tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımlandığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, bu maddenin 1, 3, 4 ve 6. fıkralarının ihracatçıya ve ihracatçı Devlet'e tatbik olunan hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra ithalatçı veya bertaraf edici ile ithalatçı Devlet'e tatbik edilecektir; veya

c) Sadece bu Sözleşme'ye taraf herhangi bir transit Devlet tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımlandığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, 4. fıkra hükümleri bu Devlet'e de tatbik edilecektir.

6. İlgili Devletler'in yazılı muvafakatına tabi olmak kaydıyla ihracatçı Devlet, aynı fiziksel ve kimyasal özellikleri taşıyan tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, ihracatçı Devlet'in aynı gümrük çıkış kapısı ve ithalatçı Devlet'in de aynı gümrük giriş kapısı yoluyla ve transit geçişin söz konusu olduğu durumlarda da, transit Devlet veya Devletler'in aynı gümrük giriş ve çıkış kapıları yoluyla, düzenli olarak aynı bertaraf ediciye sevk edilmesini mümkün kılan genel bir bildirimün üretici veya ihracatçı tarafından kullanılmasına izin verebilir.

7. Sevk edilecek tehlikeli maddelerin kesin miktarı veya periyodik listesi gibi belli bilgilerin temin edilmesi şartına tabi olmak kaydıyla ilgili Devletler, 6. fıkroda atıfta bulunulan genel bildirimün kullanılması hususunda yazılı muvafakatlarını verebilirler.

8. 6. ve 7. fıkralarda belirtilen genel bildirim ve yazılı muvafakat, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların en çok 12 aylık bir süre boyunca yapılacak birden çok sevkiyatını da kapsayabilir.

9. Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından sorumlu olan şahısların, söz konusu atıkların teslim edilmesi veya alınması sırasında dolaşım belgesini imzalamaları gereğini hükme bağlayacaklardır. Taraflar ayrıca, bertaraf edicinin, söz konusu atıkları teslim almış olduğunu ve bertaraf işleminin, bildirimde belirtildiği şekilde tamamlandığını ihracatçıya ve ihracatçı Devlet'in yetkili makamına bildirmesi gereğini de hükme

bağlayacaklardır. İhracatçı Devlet bu bilgiyi almadığı takdirde, ihracatçı Devlet'in yetkili makamı veya ihracatçı durumu ithalatçı Devlet'e bildirecektir.

10. Bu maddede hükme bağlanan bildirim ve cevap, ilgili Taraflar'ın yetkili makamına veya Taraf olmayan Devletler söz konusu olduğunda da, uygun bir resmi makama iletilecektir.

11. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı, iş bu Sözleşme'ye Taraf olan ithalatçı Devlet veya transit Devlet'in gerekli göreceği sigorta, teminat veya başka bir garantiye tabi olacaktır.

Taraf Bir Devlet'ten Taraf Olmayan Devletler Üzerine Sınırlarötesi Taşınım

Madde 7 - Bu Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. paragrafı uyarınca, gerekli değişiklikler, Taraf bir Devlet'in Taraf olmayan Devlet veya Devletler üzerine yapacağı tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına da uygulanacaktır.

Yeniden İthal Görevi

Madde 8 - İlgili Devletler'in bu Sözleşme hükümleri uyarınca rıza gösterdikleri tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, Sözleşmeye göre tamamlanamadığı durumlarda, atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde bertarafı için gerekli alternatif düzenlemeler yapılamadığı takdirde ihracatçı Devlet, söz konusu atıkların, ithalatçı Devlet'in ihracatçı Devlet'e ve Sekreteryaya bilgi verdiği tarihten itibaren 90 gün içinde veya ilgili Devletler'in mutabık kalacakları başka bir süre içinde geri almayı temin edecektir. Bu amaçla ihracatçı Devlet ve transit Tarafların herhangi biri, bu atıkların ihracatçı Devlet'e geri gönderilmesini engellemeyecek veya böyle bir işleme karşı çıkmayacaklardır.

Yasadışı Trafik

Madde 9 - 1. Bu Sözleşme amaçları açısından, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların herhangi bir sınırlarötesi taşınımı:

a) Bu Sözleşme hükümleri uyarınca tüm ilgili Devletler'e bildirimde bulunulmadan yapılan; veya

b) İlgili Devlet'in muvafakatını bu Sözleşme hükümleri uyarınca almadan yapılan; veya

c) İlgili Devletler'in rızası sahtekarlık, yalan beyan veya hile ile elde edilerek yapılan; veya

d) Maddi bir şekilde belgelere uymayan; veya

e) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, bu Sözleşme'ye ve genel uluslararası hukuk ilkelerine aykırı olarak kasıtlı bertarafı (örneğin, boşaltma) sonucunu doğuran, yasadışı trafik olarak kabul edilecektir.

2. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, ihracatçının veya üreticinin fillerinden ötürü yasadışı trafik olarak kabul edildiği durumlarda, ihracatçı Devlet, kendisine yasadışı trafik

hakkında bilgi verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde veya ilgili Devletler'in mutabık kalacağı başka bir süre içinde, söz konusu atıkların:

a) İhracatçı veya üretici ya da gerekliyse kendisi tarafından ihracatçı Devlet'e geri getirilmesini veya bunlar mümkün değilse,

b) Bu Sözleşme hükümleri uyarınca bertaraf edilmesini temin edecektir. Bu amaçla ilgili Taraflar, atıkların ihracatçı Devlet'e geri gönderilmesini engellemeyecek veya böyle bir işleme karşı çıkmayacaklardır.

3. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, ithalatçının veya bertaraf edicinin fiillerinden ötürü yasadışı trafik olarak kabul edildiği durumlarda ithalatçı Devlet, yasadışı trafik konusundan haberdar olduğu tarihten itibaren 30 gün içinde veya ilgili Devletler'in mutabık kalacakları başka bir süre içinde söz konusu atıkların, ithalatçı veya bertaraf edici ya da, gerekliyse kendisi tarafından çevreyle uyumlu bir şekilde bertaraf edilmesini temin edecektir. Bu amaçla ilgili Taraflar, bu atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde bertarafı için gerekli olduğu ölçüde işbirliğine gireceklerdir.

4. Yasadışı trafik sorumluluğunun ihracatçı veya üreticiye ya da ithalatçı veya bertaraf ediciye yüklenemediği durumlarda, ilgili Taraflar veya duruma göre diğer Taraflar, işbirliğine girerek, söz konusu atıkların ihracatçı Devlet'te veya ithalatçı Devlet'te ya da uygun görülen başka bir yerde çevreyle uyumlu bir şekilde mümkün olabilen en kısa sürede bertaraf edilmesini temin edeceklerdir.

5. Her bir Taraf, yasadışı trafiği engellemek ve cezalandırmak için gerekli ulusal/iç mevzuatı hazırlayacaktır. Bu madde amaçlarını gerçekleştirmek üzere Taraflar işbirliğine gireceklerdir.

Uluslararası İşbirliği

Madde 10 - 1. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimini sağlamak ve geliştirmek amacıyla, birbirleriyle işbirliği yapacaklardır.

2. Bu amaçla Taraflar:

a) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimi geliştirebilmek amacıyla, bu atıkların uygun bir şekilde yönetimine ilişkin teknik standart ve uygulamalar arasında uyum sağlanması da dahil olmak üzere, iki taraflı veya çok taraflı esasla, istek üzerine bilgi temin edeceklerdir;

b) Tehlikeli atıkların yönetiminin, insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini izlemek konusunda işbirliği yapacaklardır;

c) Kendi ulusal kanunları, yönetmelikleri ve politikalarına tabi olmak kaydıyla tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumunu mümkün olabildiği ölçüde ortadan kaldırmak ve bu atıkların çevreyle uyumlu yönetimini temin etmek için daha etkin ve verimli yöntemler geliştirmek amacıyla, yeni ya da geliştirilmiş teknolojilerin kabul edilmesinin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin incelenmesi de

dahil olmak üzere, çevreyle uyumlu ve düşük atık üreten teknolojilerin geliştirilmesi, uygulanması ve mevcut teknolojilerin iyileştirilmesi konusunda işbirliği yapacaklardır;

d) Kendi ulusal kanun, yönetmelik ve politikalarına tabi olmak kaydıyla, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimine ilişkin teknoloji ve yönetim sistemlerinin transferi konusunda işbirliği yapacaklardır. Taraflar ayrıca, özellikle bu konuda teknik yardıma ihtiyaç duyacak ve yardım talebinde bulunacak Taraflar'ın teknik kapasitelerinin geliştirilmesi hususunda da işbirliği yapacaklardır;

e) Uygun teknik ilkelerin ve/veya uygulama standartlarının geliştirilmesi konusunda işbirliği yapacaklardır.

3. Taraflar, 4. maddenin 2. fıkrasının a, b ve c bentlerinin tatbiki konusunda gelişmekte olan ülkelere yardımcı olmak amacıyla işbirliğine girmek için gerekli tedbirleri alacaklardır.

4. Gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını göz önüne alarak, Taraflar ve yetkili uluslararası teşkilatlar arasındaki işbirliği diğer şeyler yanı sıra, kamu bilincini, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimini ve düşük atık üreten yeni teknolojilerin kabul edilmesi gibi hususları daha da geliştirmek amacıyla teşvik edilecektir.

İkili, Çok Taraflı ve Bölgesel Anlaşmalar

Madde 11 - 1. 4. maddenin 5. fıkrası hükümlerine bakılmaksızın Taraflar, bu Sözleşme'nin tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimine ilişkin hükümlerini ihlal etmemek kaydıyla, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı konusunda Taraf olan veya olmayan Devletler'le ikili, çok taraflı veya bölgesel anlaşmalara veya düzenlemelere girebilirler. Bu anlaşma ve düzenlemeler, gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını göz önüne alarak, en az bu sözleşmenin hükümleri kadar çevreyle uyum içinde olmalıdır.

2. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, tümüyle kendi aralarındaki sınırlarötesi taşınımının kontrolü amacıyla, bu Sözleşmenin yürürlük tarihinden önce girmiş oldukları anlaşma veya düzenlemelerle, 1. fıkrada belirtilen düzenlemeler veya ikili, çok taraflı veya bölgesel anlaşmalardan herhangi birini sekreteryaya bildireceklerdir. Söz konusu anlaşmaların, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bu Sözleşme'de hükme bağlanan şekliyle çevreyle uyumlu yönetimine ters düşmemesi şartıyla, bu Sözleşme hükümleri, anılan anlaşmalar uyarınca gerçekleşen sınırlarötesi taşınımları etkilemeyecektir.

Sorumluluk Konusunda Danışma

Madde 12 - Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından ve bertarafından kaynaklanan sorumluluk ve tazminata

ilişkin kural ve usulleri belirleyen bir protokolün en kısa sürede kabul edilmesi amacıyla Taraflar, işbirliğine gireceklerdir.

Bilgi Aktarımı

Madde 13 - 1. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı veya bertarafı sırasında, diğer Devletler'de insan sağlığı ve çevre üzerinde risk yaratabilme ihtimali bulunan bir kaza meydana gelmesi halinde Taraflar, duruma ilişkin bilgi edindiklerinde diğer Devletler'e de derhal haber verilmesini temin edeceklerdir.

2. Taraflar, Sekreteryaya aracılığıyla:

a) Madde 5 uyarınca tayin edilen yetkili makamlar ve/veya odak noktalarına ilişkin değişiklikleri;

b) Madde 3 uyarınca tehlikeli atıkların ulusal tanımındaki değişiklikleri; ve mümkün olabilen en kısa sürede,

c) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ulusal yargı yetkileri altındaki alan içinde bertaraf edilmek üzere ithaline tümden ya da kısmen izin vermemek yolundaki kararlarını;

d) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracını kısıtlamak ya da yasaklamak yolunda alacakları kararları;

e) Bu maddenin 4. fıkrası kapsamında gereken diğer bilgileri, birbirlerine bildireceklerdir.

3. Ulusal kanun ve yönetmelikleriyle uyum içinde olmak kaydıyla Taraflar, bir önceki takvim yılına ilişkin olarak aşağıdaki bilgileri içeren bir raporu her bir takvim yılının bitiminden önce, Sekreteryaya aracılığıyla 15. madde kapsamında teşkil edilmiş Taraflar Konferansı'na iletceklerdir:

a) Madde 5 uyarınca tayin ettikleri yetkili makamlar ve odak noktalar;

b) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların kendilerinin de taraf olduğu sınırlarötesi taşınımına ilişkin aşağıdaki bilgiler:

i) İhraç edilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların miktarı, kategorileri, özellikleri, varış yeri, transit ülkeler ve bildirim cevabında belirtilen bertaraf yöntemi;

ii) İthal edilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların miktarı, kategorileri, özellikleri, menşei ve bertaraf yöntemleri;

iii) Arzulandığı şekilde gitmeyen bertaraf işlemleri;

iv) Sınırlarötesi taşınımına konu olan tehlikeli atıkların veya diğer atıkların miktarını azaltma yolundaki çabaları;

c) Bu Sözleşme'nin uygulanması konusunda kabul etmiş oldukları tedbirlere ilişkin bilgiler;

d) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların oluşumunun, taşınmasının ve bertarafının insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkileri konusunda kendileri tarafından derlenen mevcut istatistiklere ilişkin bilgiler;

e) İşbu Sözleşme'nin 11. maddesi uyarınca girdikleri ikili, çok taraflı ve bölgesel anlaşma ve düzenlemelere ilişkin bilgiler;

f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı ve bertarafı sırasında meydana gelen kazalara ve bu kazalar konusunda alınan tedbirlere ilişkin bilgiler;

g) Kendi ulusal yargı yetkileri altındaki kullandıkları alternatif bertaraf yöntemlerine ilişkin bilgiler;

h) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların üretiminin azaltılması ve/veya ortadan kaldırılmasına yönelik teknolojilerin geliştirilmesi konusunda aldıkları tedbirlere ilişkin bilgiler;

i) Taraflar Konferansı'nın uygun göreceği diğer hususlar.

4. Ulusal kanun ve yönetmelikleriyle uyum içinde olmak kaydıyla Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından kendi çevresinin etkilenebileceğine inanan Taraf bu yönde bir talepte bulunduğu anda, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin olarak verilen her bir bildirim ve bu bildirimlere verilen cevapların birer nüshasının Sekreteryaya gönderilmesini temin edeceklerdir.

Mali Konular

Madde 14 - 1. Taraflar, farklı bölgelerin ve altbölgelerin özel ihtiyaçlarına göre, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi ve üretimlerinin asgari seviyeye indirilmesine ilişkin teknoloji transferlerine ve eğitime yönelik bölgesel ve altbölgesel merkezler kurulması gerekliliğini kabul ederler. Taraflar, gönüllü mahiyetteki uygun finansman mekanizmalarının kurulması hususunu karara bağlayacaklardır.

2. Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı ve bertarafı sırasında meydana gelebilecek kazalardan kaynaklanan tehlikeleri en aza indirmek amacıyla Taraflar, acil durumlarda geçici yardım sağlayacak döner bir fonun kurulması konusunu göz önüne alacaklardır.

Tarafların Konferansı

Madde 15 - 1. Bu Sözleşme hükümleri uyarınca Taraflar Konferansı tesis edilmiştir. Taraflar Konferansı'nın ilk toplantısı, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Birleşmiş Milletler Çevre Programı İcra Müdürü'nün daveti üzerine yapılacaktır. Bundan sonra, Konferans'ın ilk toplantısında tespit edilen belirli aralıklarda Taraflar Konferansı olağan toplantıları yapılacaktır.

2. Taraflar Konferansı'nın olağanüstü toplantıları, Konferans'ın gerekli göreceği diğer zamanlarda veya herhangi bir tarafın yazılı isteği üzerine ve altı ay içinde sekreteryaya tarafından kendilerine iletilecek görüşler dahilinde ve Tarafların en azından üçte birinin desteklemesi durumunda yapılacaktır.

3. Taraflar Konferansı, kendisine ve tesis edebileceği yardımcı organlardan herhangi birine ilişkin usul kurallarını ve özellikle de Taraflar'ın bu Sözleşme kapsamındaki mali katılımlarını tespiti yönelik mali kuralları oy birliğiyle kararlaştıracak ve onaylayacaktır.

4. Taraflar, ilk toplantılarında, bu Sözleşme kapsamında deniz çevresinin muhafazası ve korunmasına ilişkin sorumluluklarının yerine getirilmesinde, kendilerine yardımcı olmak üzere gerekebilecek ilave tedbirleri görüşeceklerdir.

5. Taraflar Konferansı, bu Sözleşme'nin etkin bir şekilde uygulanmasına ilişkin hususları sürekli olarak gözden geçirecek ve değerlendirecek ve buna ilave olarak:

a) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların insan sağlığı ve çevreye verdiği zararın asgari seviyeye indirilmesine yönelik uygun politikalar, stratejiler ve tedbirler arasında uyum sağlanmasını teşvik edecek;

b) Diğer şeyler yanı sıra mevcut bilimsel, teknik ekonomik ve çevresel bilgileri göz önüne alarak, bu Sözleşme'de ve eklerinde yapılacak değişiklikleri gereken şekilde görüşecek ve kabul edecek;

c) İşbu Sözleşme'nin ve madde 11'de öngörülen anlaşma ve düzenlemelerin uygulanması neticesinde kazanılan tecrübe ışığında, Sözleşme amaçlarının başarılması için gerekebilecek ilave eylemleri görüşecek ve yerine getirecek;

d) Protokolleri gereken şekilde görüşecek ve kabul edecek; ve

e) Bu Sözleşme'nin uygulanması için gerekli görülen yardımcı organları kuracaktır.

6. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler'in uzmanlık kuruluşları; bu Sözleşme'ye taraf olmayan herhangi bir Devlet gibi, Taraflar Konferansı'nda gözlemci olarak temsil edilebilirler. Tehlikeli atıklar veya diğer atıklar alanında gerekli şartlara sahip olan ve Taraflar Konferansı toplantısında gözlemci sıfatıyla temsil edilmek arzusunu Sekreteryaya'ya bildiren, ulusal veya uluslararası düzeydeki resmi veya gayri resmi organ veya kuruluşlar da, mevcut Taraflar'ın en az üçte biri itiraz etmediği takdirde gözlemci olarak kabul edilebilirler. Gözlemcilerin kabulü ve katılımı, Taraflar Konferansı'nın kabul edeceği usul kurallarına tabi olacaktır.

7. Taraflar Konferansı, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten üç yıl sonra ve bunun sonrasında, en az altı yılda bir, kendi etkinliğini değerlendirecek ve gerekli görülürse en son bilimsel, çevresel, teknik ve ekonomik bilgilerin ışığında tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının kısmen veya tamamen yasaklanması konusunu görüşecektir.

Sekreteryaya

Madde 16 - 1. Sekreteryaya'nın görevleri;

a) 15. ve 17. maddelerde öngörülen toplantıları düzenlemek ve ikmal etmek;

b) 3., 4., 6., 11. ve 13. maddeler gereğince alınan bilgileri ve 15. madde kapsamında kurulan yardımcı organların toplantılarından çıkarılan bilgilere dayandırılan raporları, ilgili hükümetlerarası ve gayri resmi birimlerin sağladığı bilgileri de gözönüne alarak, hazırlamak ve gerekli yerlere iletmek;

c) Bu Sözleşme kapsamındaki görevlerini yerine getirirken gerçekleştirdiği faaliyetler konusunda raporlar hazırlamak ve bu raporları Taraflar Konferansı'na sunmak;

d) İlgili uluslararası organlarla gerekli koordinasyonu temin etmek ve özellikle de, görevlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için gerekebilecek idari ve yasal düzenlemelere girmek;

e) Taraflar'ın bu Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca kuracakları odak noktaları ve yetkili makamlarla ilişki kurmak;

f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bertarafı için Taraflar'ın mevcut yetkili ulusal saha ve tesislerine ilişkin bilgi toplamak ve bu bilgileri Taraflar arasında dağıtmak;

g) Bu Sözleşme'de öngörülen bildirim sisteminin idare edilmesi;

- Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi;
- Tehlikeli atıklara ve diğer atıklara ilişkin çevreyle uyumlu teknolojiler, örneğin düşük atık üreten ve atık üretmeyen teknolojiler;
- Bertaraf kapasitelerinin ve sahalarının değerlendirilmesi;
- Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların izlenmesi; ve
- Acil durum cevapları;

gibi konularda, talepleri üzerine Taraflar'a yardımcı olmak amacıyla,

- Teknik yardım ve eğitim kaynakları;
- Mevcut teknik ve bilimsel know-how;
- Tavsiye ve uzmanlık kaynakları; ve
- Mevcut kaynaklar;

gibi konularda Taraflar'dan bilgi almak ve bu bilgileri Taraflar'a iletmek;

h) Sınırlarötesi taşıma ile ilgili bir bildirim, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sevkiyatıyla ilgili bildirim uyuşmazlığı ve/veya söz konusu atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanmak için ellerinde herhangi bir neden olduğunda, tehlikeli atıklar veya diğer atıklar için önerilen bertaraf tesislerinin çevreyle uyumlu olup olmadığı gibi konuların incelenmesinde Taraflar'a yardımcı olabilecek ve konusunda gerekli teknik yeterliğe sahip müşavir veya müşavir firmalara ilişkin olarak talep üzerine Taraflar'a bilgi temin etmek gibi anılan incelemeler, Sekreteryayı bağlamayacaktır;

i) Tarafların talebi üzerine, yasadışı trafik olaylarının belirlenmesinde Taraflar'a yardımcı olmak ve yasadışı trafiğe ilişkin olarak elde etmiş olduğu bilgileri derhal ilgili Taraflar'a iletmek;

j) Acil durumlarda Devletlere olabildiğince süratle yardımcı olabilmek amacıyla, uzman ve cihaz temini konusunda Taraflar'la ve ilgili ve yetkili uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak; ve

k) Bu Sözleşme amaçlarıyla ilgili olup, Taraflar Konferansı'na belirlenebilecek diğer görevleri yerine getirmek.

2. Taraflar Konferansı'nın 15. maddeye uygun olarak düzenlenen ilk toplantısı tamamlanincaya kadar Sekreteryanın görevleri geçici olarak Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından yürütülecektir.

3. Taraflar Konferansı ilk toplantısında, bu Sözleşme kapsamında Sekreterya görevlerini üstlenmek istediklerini belirtmiş mevcut yetkili devletlerarası teşkilatlar arasından Sekreterya'yı tayin edecektir. Taraflar Konferansı, yine bu toplantıda, geçici sekreteryanın özellikle yukarıdaki 1. fıkraya göre kendisine verilen görevleri nasıl yerine getirdiğini değerlendirip, bu görevler için uygun yapılar üzerinde karar verecektir.

Sözleşmede Değişiklik

Madde 17 - 1. Herhangi bir taraf bu Sözleşmeye değişiklik önerebilir ve bu Sözleşme'de herhangi bir protokole Taraf olanlar da o protokolda değişiklik yapılması teklifinde bulunabilirler. Bu değişiklikler, diğer şeyler yanı sıra ilgili bilimsel ve teknik hususları da dikkate alacaktır.

2. Bu Sözleşme'de yapılacak değişiklikler Taraflar Konferansının bir toplantısında kabul edilecektir. Herhangi bir protokolda yapılacak değişiklikler ise, söz konusu protokol Tarafları'nın yapacağı toplantıda kabul edilecektir. Bu Sözleşme'de veya ilgili protokolda mevcut aksi hükümler hariç kalmak kaydıyla herhangi bir protokolda yapılacak tadilatlar, tadilatın görüşülmesi teklif edilen toplantı tarihinden en az altı ay önce Sekreterya tarafından Taraflar'a dağıtılacaktır. Sekreterya ayrıca, teklif edilen tadilatları bilgi edinmeleri amacıyla bu Sözleşme'ye imza atmış Taraflar'a gönderecektir.

3. Taraflar, teklif edilen tadilatlar üzerinde oybirliğiyle mutabakata varmak için her gayreti sarf edeceklerdir. Ancak oybirliğine ilişkin bütün gayretler sonuçsuz kaldığında ve mutabakata varılamadığında, söz konusu tadilat son çare olarak, toplantıya katılan ve oy kullanan Taraflar'ın dörtte üç oy çoğunluğuyla kabul edilecek ve onaylanması ve resmen kabul ve teyidi için Depoziter tarafından tüm Taraflar'a iletilecektir.

4.3. fıkrada belirtilen usul, protokol tadilatları için de geçerli olacak, ancak bu tadilatların kabulü için, ilgili protokole Taraf olan ve toplantıya katılarak oy kullanan Devletler'in üçte iki oy çoğunluğu yeterli olacaktır.

5. Tadilatlarla ilişkin onay, resmi kabul ve teyid belgeleri, Depoziter'e teslim edilecektir. 3. ve 4. fıkralar uyarınca kabul edilen tadilatlar, bu tadilatları kabul etmiş Taraflar arasında, ilgili protokolda mevcut aksi hükümler hariç kalmak kaydıyla, söz konusu protokolü kabul etmiş Taraflar'dan en az dörtte üçünün onay, resmi kabul veya teyid belgelerini Depoziter'e teslim ettikleri tarihi takip eden doksaninci günde yürürlüğe girecektir. Bu tadilatlar, diğer Taraflar için söz konusu tadilata ilişkin onay, resmi kabul veya teyid belgesinin teslimini takip eden doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

6. İşbu madde amaçları açısından katılan ve oy veren Taraflar, toplantıya katılarak olumlu veya olumsuz oy veren Taraflar anlamına gelecektir.

Eklerde Kabul ve Değişiklik

Madde 18 - 1. Bu Sözleşme veya herhangi bir protokolün ekleri, bu Sözleşme'nin veya duruma göre ilgili protokolün ayrılmaz bir parçası kabul edilecek ve aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu Sözleşme'ye veya protokollere yapılacak herhangi bir atıf, Sözleşme veya protokolün eklerine de yapılmış sayılacaktır. Anılan ekler, sadece bilimsel, teknik ve idari konularla kısıtlı olacaktır.

2. Protokollerden herhangi birinde eklerine ilişkin olarak belirtilebilecek aksi hükümler saklı kalmak kaydıyla, işbu Sözleşme veya protokole yapılacak ilave eklerin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesi ile aşağıdaki esaslar uygulanacaktır;

a) Sözleşme ve protokollerin eklerine ilişkin teklif ve kabuller, 17. maddenin 2, 3 ve 4. fıkralarında belirlenen usullere uygun olarak önerilip kabul edilecektir;

b) Bu Sözleşme'ye yapılacak ilave ekleri veya protokolün eklerini kabul etmesi mümkün olmayan Taraflar, durumu Depoziter'in gönderdiği onay tarihinden itibaren altı ay içinde yazılı olarak Depoziter'e bildireceklerdir. Depoziter gecikmeksizin almış olduğu bu bildirim tüm Taraflar'a iletilecektir. Taraflar hakkında daha önce itirazını beyan ettiği bir husustaki itiraz beyanname kabulünü herhangi bir tarihte bildirebilir. Bu durumda ekler o Taraf için bu tarihte yürürlüğe girecektir;

c) Bildirimin Depoziter tarafından tüm Taraflar'a iletilmesinden itibaren altı aylık sürenin bitiminde, söz konusu ek, yukarıdaki (b) bendi uyarınca bildirim göndermemiş olan tüm Sözleşme veya protokol Tarafları için yürürlüğe girecektir.

3. Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün eklerinde düşünülen değişikliklerin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesi, Sözleşme veya protokol eklerinin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesine uygulanan usullere tabi olacaktır. Konvansiyon için düşünülmüş Ekler ve eklerde yapılacak değişikliklerde, diğer faktörlerin yanı sıra, ilgili bilimsel ve teknik hususlar da gözönüne alınacaktır.

4. Daha sonradan yapılacak bir ek veya ekteki bir değişiklik, bu Sözleşme'de veya protokollerden herhangi birinde değişikliği içeriyorsa, bu ek veya ekteki değişikliğin yürürlüğe girmesi için, önce, Konvansiyon'da düşünülen müteakıl değişikliğin yürürlüğe girmesini beklemek gerekecektir.

Doğrulama

Madde 19 - Diğer bir Taraf'ın işbu Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal etmiş veya etmekte olduğuna inanan herhangi

bir Taraf, durumu derhal Sekreteryaya'ya bildirebilir. Bu durumda söz konusu Taraf, doğrudan veya Sekreteryaya aracılığıyla, iddiaların yöneldiği Tarafı durumdan haberdar edecektir. Bu konudaki tüm bilgiler Sekreteryaya tarafından Taraflar'a verilecektir.

Anlaşmazlıkların Halli

Madde 20 - 1. Taraflar arasında Sözleşme'nin veya Sözleşme protokollerinden herhangi birinin yorumlanması veya uygulanması, ya da bunlara uyulması konusunda anlaşmazlık çıkması durumunda, Taraflar, bu anlaşmazlığı görüşmeler veya kendi seçecekleri başka bir barışçı hal tarzı yoluyla halli imkanını arayacaklardır.

2. Eğer ilgili Taraflar anlaşmazlıklarını, bir önceki fıkrada belirtilen yollardan çözemelerse, ihtilafli Taraflar mutabık kaldıkları takdirde söz konusu ihtilaf, uluslararası Adalet Divanı'na veya Ek VI'da tespit edilen şartlarda tahkime götürülecektir. Ancak Taraflar'ın, ihtilafın Uluslararası Adalet Divanı'na ya da tahkime götürülmesi konusunda mutabakata varamamaları, kendilerini 1. fıkrada belirtilen yollardan ihtilafa çözüm arama mesuliyetinden kurtarmayacaktır.

3. İşbu Sözleşme'yi tasdik, kabul, resmen teyid ederken veya bu Sözleşme'ye taraf olurken bir Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı aynı yükümlülüğü kabul eden herhangi bir Taraf'a ilişkin olarak,

a) İhtilafın Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesini,
ve/veya

b) Ek VI'da tespit edilen esaslara göre tahkime gidilmesini,

herhangi bir özel anlaşmaya gerek olmaksızın ve zorunlu olarak kabul ettiğini bildirebilir. Bu bildirim yazılı olarak Sekreteryaya verilecek, Sekreteryaya da Taraflar'a iletilecektir.

İmza

Madde 21 - İşbu Sözleşme, 22 Mart 1989 tarihinde Bazeli'de, 23 Mart 1989 ila 30 Haziran 1989 tarihleri arasında Bern'de İsviçre Dışişleri Federal Bakanlığı'nda ve 1 Temmuz 1989 ila 22 Mart 1990 tarihleri arasında New York'da Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde Devletler'in, Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibya'nın ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına açık tutulacaktır.

Onay, Kabul, Resmi Teyid ve Tastik

Madde 22 - 1. Bu Sözleşme, Devletler'in ve Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibya'nın onay, kabul ve tasdiğine ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme örgütlerinin de resmi teyid veya tasdiğine tabi olacaktır. Onay, kabul, resmi teyid veya tasdik belgeleri Depoziter'e teslim edilecektir.

2. Yukarıda 1. fıkrada atıfta bulunulan ve üye Devletlerinden herhangi biri Taraf olmadan bu Sözleşme'ye Taraf olan teşkilatlardan herhangi biri, Sözleşme altındaki bütün yükümlülere tabi

olacaklardır. Üye devletlerinden biri veya daha fazlası Sözleşme'ye Taraf olan örgütler söz konusu olduğunda, örgütün kendisi ve üye Devletler, Sözleşmenin yükümlerinin yerine getirilmesindeki kendi sorumlulukları hususunda karar vereceklerdir. Bu gibi durumlarda, örgüt ile üye Devletlere, Sözleşmedeki haklarını aynı anda kullanma hakkı tanınmayacaktır.

3. Resmi teyid ve tasdik belgelerinde, yukarıda 1. fıkrada atıfta bulunulan örgütler, verecekleri resmi, bu Sözleşme kapsamına giren konulara ilişkin yetki sınırlarını belirteceklerdir. Bu teşkilatlar, yetkilerinde meydana gelebilecek büyük çaplı değişiklikleri Depoziter'e bildirecek, Depoziter de durumu Taraflar'a iletacaktır.

Üyelik

Madde 23 - 1. Bu Sözleşme, sözleşmenin imzaya kapandığı tarihi izleyen günden başlayarak, Devletlerin, Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibya'nın ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının üyeliğine açık tutulacaktır.

2. Yukarıda 1. fıkrada atıfta bulunulan teşkilatlar, verecekleri üyelik belgelerinde, bu Sözleşme kapsamına giren konulara ilişkin yetki sınırlarını belirteceklerdir. Bu teşkilatlar, yetkilerinde meydana gelebilecek büyük çaplı değişiklikleri Depoziter'e bildireceklerdir.

3. Bu Sözleşme'ye taraf olan politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatları, 22. maddenin 2. fıkrası hükümlerine tabi olacaktır.

Oy Hakkı

Madde 24 - 1. Aşağıda 2. fıkrada hükme bağlanan durumlar hariç kalmak kaydıyla, her bir Sözleşmeci Taraf'ın bir oy hakkı olacaktır.

2. 22. maddenin 3. fıkrası ve 23. maddenin 2. fıkrası uyarınca politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatları yetki alanlarına giren konularda bu Sözleşme'ye veya ilgili Protokol'e Taraf olan üye Devletler'inin oy sayısına eşit oy hakkına sahip olacaklardır. Bu teşkilatlar, teşkilatlara üye Devletler oy haklarını kullandığında kendi oy haklarını kullanamayacakları gibi, bunun tersi de geçerli olacaktır.

Yürürlük

Madde 25 - 1. Bu Sözleşme, yirminci onay, kabul, resmi teyid, tasdik veya üyelik belgesinin teslim tarihini takip eden doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme'yi yirminci onay, kabul, resmi teyid, tasdik veya üyelik belgesinin teslim tarihini takip eden doksaninci günden sonra onaylayan, kabul, tasdik veya resmen teyid eden Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı için bu Sözleşme, anılan Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatının kendi onay, kabul, resmi teyid veya üyelik belgesini teslim tarihini takip eden doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

3.Yukarıdaki 1. ve 2. fıkraların amaçları açısından, bir politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından teslim edilen herhangi bir belge, bu teşkilata üye Devletler'in teslim etmiş olduklarına ilave olarak addedilmeyecektir.

İhtiraz Kaydı ve Beyan

Madde 26 - 1. Bu Sözleşme'ye ihtiraz kaydı konamayacağı gibi, itiraz da edilemeyecektir.

2. Bu maddenin 1. fıkrası, bu Sözleşme'yi imzaladıklarında, kabul veya tasdiklerinde, resmen teyid ettikleri veya bu Sözleşme'ye Taraf olduklarında, Devletler'in veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının, diğer şeyler yanı sıra, kendi kanun ve mevzuatını Sözleşme hükümleri ile uyumlu hale getirmek amacıyla, nasıl ifade edilirse edilsin veya hangi adla anılırsa anılsın, beyanlarda bulunmasını, bu beyanların, bu Sözleşme'nin söz konusu Devlet'e uygulanan hükümlerinin hukuki etkilerini engelleyici veya değiştirici bir anlam taşımaması koşuluyla, engellemeyecektir.

Çekilme

Madde 27 - 1. Bu Sözleşme'nin Taraflar'dan biri için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl sonra, herhangi bir anda söz konusu Taraf, Depoziter'e yazılı ihbarda bulunmak suretiyle, bu Sözleşme'den çekilebilir.

2. Sözleşme'den çekilme, bu konudaki ihbarın Depoziter'e ulaştığı tarihten itibaren bir yıl sonra veya ihbarda belirtilecek daha ileriki bir tarihte yürürlüğe girecektir.

Depoziter

Madde 28 - Bu Sözleşme'nin ve Sözleşme protokollerinden herhangi birinin Depoziteri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteridir.

Orijinal Metinler

Madde 29 - Bu Sözleşme Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca hazırlanmış olup, bu dillerdeki metinlerin hepsi orijinal metin olarak kabul edilecektir.

KEYFİYETİ TEVSİKEN, aşağıda imzası bulunan yetkili bu Sözleşme'yi imzalamıştır.

1989 tarihinde'de tanzim edilmiştir.

EK I

Kontrol Edilecek Atık Kategorileri

Atık Türleri:

Y1 Hastanelerden, tıp merkezlerinden ve kliniklerden kaynaklanan klinik atıklar

Y2 Farmasutik ürünlerin üretiminden ve

- hazırlanmasından kaynaklanan atıklar
- Y3 Farmasutik ve ilaç atıkları
- Y4 Biyosid ve fitofarmasitiklerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
- Y5 Ahşap koruyucu maddelerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
- Y6 Organik çözücülerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
- Y7 Siyanür ihtiva eden ısıl işlemler ile sertleştirme işlemlerinden kaynaklanan atıklar
- Y8 Başlangıçta hedeflenen kullanıma uygun olmayan atık madeni yağlar
- Y9 Atık yağ/su, hidrokarbon/su karışımları, emülsiyonlar
- Y10 Poliklorlubifeniller (PCB'ler) ve/veya poliklorluterfeniller (PCT'ler) ve/veya polibromlubifeniller (PBB'ler) içeren veya bu maddelerle kirlenmiş atık maddeler ve malzemeler
- Y11 Arıtmadan, imbiklemeden ve herhangi bir ısıl işlemde ötürü ortaya çıkan katranlı artık atıkları
- Y12 Mürekkep, boya, pigment, lake ve cilaların üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
- Y13 Lateks, reçine, plastize edici maddeler ile yapışkanlar/yapıştırıcıların üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
- Y14 Tanımlanamayan ve/veya yeni ve insan ve/veya çevre üzerindeki etkileri bilinmeyen araştırma ve geliştirme veya eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan kimyasal madde atıkları
- Y15 Başka bir yasal düzenlemeye konu olmayan patlayıcı karakterde atıklar
- Y16 Fotoğrafçılıkta kullanılan kimyasal madde ve malzemelerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanımından kaynaklanan atıklar
- Y17 Metal ve plastiklere yüzey işlemleri uygulanmasından kaynaklanan atıklar
- Y18 Sınai atıkların bertarafı işlemlerinden kaynaklanan atıklar

Aşağıda Belirtilen Maddeleri İçeren Atıklar:

- Y19 Metal karbonilleri
- Y20 Berilyum, berilyum bileşikleri
- Y21 Krom VI (Cr VI) bileşikleri
- Y22 Bakır bileşikleri
- Y23 Çinko bileşikleri
- Y24 Arsenik, arsenik bileşikleri
- Y25 Selenyum; selenyum bileşikleri
- Y26 Kadmiyum; kadmiyum bileşikleri
- Y27 Antimuan; antimuan bileşikleri
- Y28 Tellür; tellür bileşikleri
- Y29 Civa; civa bileşikleri
- Y30 Talyum; talyum bileşikleri
- Y31 Kurşun; kurşun bileşikleri
- Y32 Anorganik flor bileşikleri - kalsiyum florür hariç
- Y33 Anorganik siyanürler
- Y34 Asitli çözeltiler veya katı haldeki asitler
- Y35 Bazik çözeltiler veya katı haldeki bazlar
- Y36 Asbest (toz ve lifleri)
- Y37 Organik fosfor bileşikleri
- Y38 Organik siyanürler
- Y39 Fenoller; klorofenoller dahil fenol bileşikleri
- Y40 Eterler
- Y41 Halojenli organik bileşikler
- Y42 Halojenli çözücüler dışındaki organik çözücüler
- Y43 Poliklorlu dibenzo furanın herhangi bir türevi
- Y44 Poliklorlu dibenzo para dioksinin herhangi bir türevi
- Y45 Bu ekte belirtilen maddelerin haricindeki organohalojen bileşikler (ör. Y39, Y41, Y42, Y43, Y44)

EK II

Özel Değerlendirmeye Tabi Tutulacak Atık Kategorileri

- Y46 Evlerden toplanan atıklar
- Y47 Evsel atıkların yakılmasından kaynaklanan artıklar

EK III

Tehlikeli Özellikler Listesi

UN Tasnifi	Kod	Özellik
1	H1	Patlayıcı Patlayıcı madde veya atık, kendi başına kimyasal reaksiyon yoluyla belli bir sıcaklık ve basınçta ve hızla gaz oluşmasına ve çevresindekilerin zarar görmesine neden olabilecek katı veya sıvı halde madde veya atık (ya da maddelerin veya atıkların karışımı) demektir.
3	H3	Parlayıcı sıvılar Parlayıcı kelimesi "tutuşabilen" kelimesiyle aynı anlamdadır. Parlayıcı sıvılar, kapalı hazne deneyinde 60.5 °C, açık hazne deneyinde ise 65.6 °C'nın altındaki sıcaklıklarda parlayıcı bir buhar bırakan sıvılar, sıvı karışımları, çözeltide veya süspansiyonda katı madde ihtiva eden maddelerdir. (örneğin boya, vernik, cila gibi maddeler içerip tehlikeli özellikleri nedeniyle başka bir sınıfa dahil edilen maddeler içermeyen maddeler.) Açık hazne deneyleri ile kapalı hazne deneylerinin sonuçları kesinlikle kıyaslamalara olanak tanımadığından ve hatta aynı deneyin sonuçları sık sık değişkenlik gösterebildiğinden bu türden farklılıkları gözönüne alarak yukarıdaki rakamlardan farklı olarak getirilecek yasal düzenlemeler, bu tanımın özüne uygun olacaktır.
4.1	H4.1	Patlayıcılar sınıfının dışında olup da taşınmaları sırasında karşılaşılabilecek koşullarda kolayca tutuşabilen veya sürtünme nedeniyle alev almaya neden olabilen veya katkıda bulunabilen katılar ya da atık katılardır.
4.2	H4.2	Kendiliğinden yanmaya müsait katılar veya atıklar. Normal taşımacılık koşullarında veya havayla temas yüzünden kendiliğinden ısınmaya ve bu şekilde yanmaya müsait maddeler veya atıklar.
4.3	H4.3	Suyla temas halinde parlayıcı gazlar bırakan

- maddeler veya atıklar.
Suyla temas durumunda kendiliğinden parlayan veya tehlikeli sayılacak miktarlarda parlayıcı gazlar bırakan maddeler veya atıklar.
- 5.1 H5.1 Oksitleyici
Kendilerinin yanıcı olup olmamasına bakılmaksızın, oksijen verme yoluyla diğer maddelerin yanmasına neden olan veya katkıda bulunan madde veya atıklar.
- 5.2 H5.2 Organik Peroksitler
Çift değerlikli 0-0 yapısına sahip organik maddeler veya atıklar kendi kendine hızlanan egzotermik bozunmaya uğrayabilecek olan ısı açıdan dengesiz maddelerdir.
- 6.1 H6.1 Zehirli (Akut)
Yutulması, solunması veya deriyle temas etmesi durumunda ölüme, ciddi şekilde yaralanmaya veya insan sağlığının zarar görmesine neden olabilecek maddeler veya atıklar.
- 6.2 H6.2 Enfeksiyöz maddeler
İnsanlarda veya hayvanlarda hastalıklara yol açtığı bilinen veya şüphelenilen zararlı mikro organizmaları veya bunların toksinlerini içeren maddeler veya atıklar.
- 8 H8 Korozyif maddeler
Canlı dokuyla teması halinde kimyasal olarak dokuya ciddi zararlar verebilen veya sızıntı halinde diğer mallara ya da ulaştırma araçlarına zarar verebilen hatta tümüyle tahrip edebilen veya başka türden tehlikeler yaratabilen maddeler veya atıklar.
- 9 H10 Hava veya suyla temas halinde toksik gaz bırakılması
Hava veya su ile temas halinde tehlikeli sayılacak miktarda toksik gazlar bırakabilecek maddeler veya atıklar.
- 9 H11 Toksik (gecikmiş veya kronik)
Yutuldukları, solundukları ya da deriden içeri girdikleri takdirde kanserojen etkiler de dahil olmak üzere gecikmiş veya kronik etkilere yol açabilen maddeler veya atıklar.
- 9 H12 Ekotoksik

Serbest halde bulunmaları durumunda, biyoakümülyasyon yoluyla çevre üzerinde ani veya gecikmeli olarak olumsuz etkiler yaratan veya yaratabilecek olan ve/veya biyotik sistemlerde toksik etkiler yaratan veya yaratması muhtemel olan maddeler veya atıklar.

- 9 H13 Bertaraf edilmelerinden sonra herhangi bir yoldan, yukarıda sıralanan özelliklerden herhangi birine sahip bir diğere maddenin (örneğin özütlenme sıvısı) oluşumuna neden olan maddeler.

Deneyler

Belirli türden atıkların yarattığı potansiyel tehlikeler henüz tam olarak belirlenememiştir, bu tehlikeleri nicel olarak tanımlayacak deneyler mevcut değildir. Bu atıkların insan ve/veya çevre üzerinde yarattıkları potansiyel tehlikeleri tanımlayacak yöntemlerin geliştirilebilmesi için yeni araştırmalar yapılması gerekmektedir. Standart deneyler ancak saf maddeler ve malzemeler için geliştirilmiştir. Ek I'de sıralanan maddelerin işbu Ek'te belirtilen özelliklerden herhangi birine sahip olup olmadığını tespit etmek üzere pek çok ülkede ulusal deneyler geliştirilmiştir.

EK IV

Bertaraf İşlemleri

A. Kaynak Geri Kazanımına, Yeniden İşlemeye, Arazi İslahına, Doğrudan Tekrar Kullanıma veya Alternatif Kullanımlara Olanak Vermeyen İşlemler

A Bölümü uygulamada karşılaşılan tüm bertaraf işlemlerini kapsamaktadır.

- D1 Toprağın altında veya üstünde depolama (Ör. arazide depolama, vb.)
- D2 Arazi işleme (Ör. Sıvı veya çamur atıkların toprakta biyolojik bozulmaya uğraması, vb.)
- D3 Derine enjeksiyon (pompanabilir atıkların kuyulara, tuz kayaçlarına veya doğal olarak bulunan boşluklara enjeksiyonu, vb.)
- D4 Yüzey doldurma (Ör. Sıvı ya da çamur atıkların kovuklara, havuzlara ve lagünlere doldurulması)
- D5 Özel işlemler arazi depolaması (Ör. üzeri kapatılmış ve hem birbirleriyle hem de çevreyle teması kesilmiş beton hücrelere yerleştirme)
- D6 Denizler ve okyanuslar dışında bir su kütlelerine

- bırakma
- D7 Deniz dibine gömme de dahil, denizlere ve okyanuslara bırakma
- D8 Bu ekte yer almayan ve A Bölümündeki işlemlerden herhangi biri yoluyla atılan nihai bileşiklerin veya karışımların oluşmasına neden olan biyolojik işlemler
- D9 Bu ekte yer almayan ve A Bölümündeki işlemlerden herhangi biri yoluyla atılan nihai bileşiklerin oluşmasına neden olan fiziko-kimyasal işlemler (Ör.buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon, nötrleştirme, çökeltme vb.)
- D10 Arazide yakma
- D11 Denizde yakma
- D12 Nihai depolama (Ör. bir madende konteyner içine yerleştirme vb.)
- D13 A Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmadan önce harmanlama veya karıştırma
- D14 A Bölümünde belirtilen işlemlere tabi tutulmak üzere yeniden ambalajlama
- D15 A Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere depolama

B. Kaynak Geri Kazanımına, Yeniden İşlemeye, Arazi Islahına, Doğrudan Tekrar Kullanıma veya Alternatif Kullanımlara Olanak Veren İşlemler

B Bölümü tehlikeli oldukları düşünülen veya yasal olarak tehlikeli sıfatıyla tanımlanan ve aksi takdirde A Bölümünde belirtilen işlemlere tabi tutulabilecek olan maddelere uygulanacak tüm işlemleri kapsamaktadır.

- R1 Yakıt olarak kullanma (doğrudan yakma dışında) veya enerji üretimi için diğer şekillerde yararlanma
- R2 Solvent (çözücü) ıslahı/geri kazanımı
- R3 Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R4 Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R5 Diğer anorganik maddelerin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R6 Asitlerin veya bazların geri kazanımı
- R7 Kirliliğin azaltılması için kullanılan parçaların geri

- kazanımı
- R8 Katalizörlerin parçalarının geri kazanımı
- R9 Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya önceden kullanılmış yağların diğer kullanımları
- R10 Ekolojik iyileştirme veya tarımcılık yararına sonuç verecek arazi ıslahı
- R11 R1-R10 arasındaki işlemlerden elde edilecek artık maddelerin kullanımı
- R12 Atıkların R1-R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi
- R13 Maddelerin B Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere biriktirilmesi

EK V-A

Bildirimde Sağlanacak Bilgiler

1. Atık ihrac nedeni
2. Atık ihracatçısı ⁽¹⁾
3. Atığın üreticisi veya üreticileri ve üretim yeri ⁽¹⁾
4. Atığı bertaraf eden ve fiili bertaraf yeri ⁽¹⁾
5. Eğer biliniyorsa atığın taşıyıcıları veya acentaları ⁽¹⁾
6. Atığın ihrac edildiği ülke Yetkili makam ⁽²⁾
7. Atığın geçeceği tahmin edilen transit ülkeler Yetkili makam ⁽²⁾
8. Atığın ithal edildiği ülke Yetkili makam ⁽²⁾
9. Genel veya tek bildirim
10. Sevkiyat(lar)ın tahmini tarih(ler)i ve atığın ihrac süresi ve önerilen güzergah (giriş ve çıkış noktaları da dahil) ⁽³⁾
11. Öngörülen nakliye aracı (karayolu, demiryolu, hava, deniz, iç sular)
12. Sigortaya ilişkin bilgi ⁽⁴⁾
13. Y numarası ve BM numarası da dahil olmak üzere atığın cinsi ve fiziksel tanımı, kompozisyonu ⁽⁵⁾ ve kaza durumunda acil hükümler de dahil olmak üzere özel taşıma şartları
14. Öngörülen paketleme biçimi (örneğin açık, fiçda, tanker)
15. Ağırlık/hacim olarak tahmini miktar ⁽⁶⁾
16. Atığın üretildiği proses ⁽⁷⁾
17. Ek I'de belirtilen atıklar için sınıflamalar Ek III'den: Tehlikeli özellik, H numarası, BM numarası
18. Ek IV uyarınca bertaraf yöntemi
19. Üreticinin ve ihracatçının, bilgilerinin doğruluğuna dair beyanı

20. İhracatçı veya üretici tarafından bertaraf ediciye aktarılan ve atıkların, ithalatçı ülkenin kanun ve mevzuatına göre çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanması için hiç bir neden olmadığı yolunda bertaraf edicinin görüşünü destekler bilgi (tesisin teknik tanımı da dahil)

21. İhracatçı ve bertaraf edici arasındaki sözleşmeye ilişkin bilgiler

NOTLAR

1) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası ile temasa geçilecek şahsın adı, telefon, teleks veya telefon numarası.

2) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası.

3) Birden fazla sevkiyatı içeren genel bildirimlerde, her bir sevkiyat tarihi veyu bu bilinmiyorsa, tahmini sevkiyat sıklığı belirtilecektir.

4) İlgili sigorta şartlarına ve bunların ihracatçı, taşıyıcı ve bertaraf edici tarafından nasıl karşılandığına ilişkin bilgiler.

5) Zehirlilik ve taşıma ve önerilen bertaraf metoduna ilişkin olarak atığın içerdiği diğer tehlikeler açısından en tehlikeli elemanların mahiyeti ve konsantrasyonu.

6) Birden fazla sevkiyatı içeren genel bildirimde, toplam tahmini miktarla her bir sevkiyatın tahmini miktarı belirtilecektir.

7) Tehlikeyi değerlendirmek ve önerilen bertaraf işleminin uygunluğunu belirleyebilmek için gerektiği ölçüde.

EK V-B

Dolaşım Belgesinde Sağlanacak Bilgiler

1. Atık ihracatçısı ⁽¹⁾

2. Atığın üreticisi veya üreticileri ve üretim yeri ⁽¹⁾

3. Atığı bertaraf eden ve fiili bertaraf yeri ⁽¹⁾

4. Atık taşıyıcısı veya taşıyıcıları⁽¹⁾ veya acenta ya da acentaları

5. Genel veya tek bildirim konusu

6. Sınırlarötesi taşınımın başlama tarihi ve atıktan sorumlu her şahsın alındı imzası ve tarih(ler)

7. Ulaşım aracı (karayolu, demiryolu, deniz, hava, iç sular) ihracatçı ve ithalatçı ülke ile transit ülke ve tespit edilmiş ise, giriş ve çıkış noktaları da dahil

8. Atığın genel tanımı (fiziksel durumu, ilgili BM sevkiyat ismi ve sınıfı, BM numarası, Y numarası veya H numarası)

9. Kaza durumunda acil hükümler de dahil olmak üzere özel taşıma şartları

10. Paketleme tipi ve numarası

11. Ağırlık/hacim cinsinden miktar

12. Üreticinin veya ihracatçının bilgilerin doğruluğuna dair beyanı

13. Üreticinin veya ihracatçının, Taraf olan ilgili Devletler'in yetkili makamlarınca herhangi bir itiraz yapılmadığına dair beyanı

14. Bertaraf edicinin atıkları tespit edilmiş bertaraf tesisinde teslim almış olduğuna dair teyidi ve bertaraf yönteminin ve yaklaşık bertaraf tarihinin belirtilmesi.

NOTLAR

Dolaşım belgesinde gerekli bilgiler, mümkün olduğu durumlarda, nakliyat kuralları kapsamında gerekli olan bilgilerle birlikte tek bir belgede temin edilecektir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise, dolaşım belgesindeki bilgiler, nakliyat kuralları kapsamında gerekli olanların aynısı olmayacak, bunları tamamlayıcı mahiyette olacaktır. Dolaşım belgesinde, bilgilerin kim tarafından temin edileceğine ve formların kim tarafından doldurulacağına dair talimatlar olacaktır.

1) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası ile acil durumlarda temasa geçilecek şahsın ismi, adresi, telefon, teleks veya telefaks numarası.

EK VI

Tahkim

Madde 1 - Sözleşme'nin 20. maddesinde atıfta bulunulan anlaşmada aksi bir hüküm bulunmadıkça, tahkim işlemleri aşağıdaki 2 ila 10. maddelere göre yürütülecektir.

Madde 2 - Davacı taraf, tarafların ihtilafı 20. maddenin 2. veya 3. Fıkrası uyarınca tahkime götürme kararı aldıklarını Sekreteryaya bildirecek ve Sözleşme'nin, ihtilafa konu maddelerinin yorumunu veya uygulamasını verecektir. Sekreteryaya almış olduğu bu bilgileri tüm Taraflar'a iletacaktır.

Madde 3 - Tahkim heyeti üç üyeden oluşacaktır. İhtilaf içindeki Taraflar'dan her biri bir hakem tayin edecek ve bu yolla tayin edilen iki hakem, ortak mutabakat ile üçüncü bir hakem seçeceklerdir. Tahkim heyetine bu üçüncü hakem başkanlık edecektir. Bu şahıs, ihtilaf içinde taraflardan birinin tabiyetinde olmayacak, ikametgahı bu taraflardan birinin üzerinde bulunmayacak ve taraflardan herhangi biri tarafından istihdam edilmeyeceği gibi, hangi sıfatla olursa olsun, söz konusu davayla da ilgilenmemiş olacaktır.

Madde 4 - 1. İkinci hakemin tayin edilmesini takip eden iki ay içinde tahkim heyeti başkanının belirlenmemesi halinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, taraflardan herhangi birinin isteği üzerine iki aylık ek bir süre içerisinde üçüncü hakemi belirleyecektir.

2. İhtilaf içindeki taraflardan birinin, talep tarihinden itibaren iki ay içinde bir hakem atayamaması durumunda, diğer taraf durum Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirebilir. Bu durumda Genel Sekreter iki aylık ek bir süre içinde tahkim heyeti başkanını seçecektir. Bu seçimden sonra tahkim heyeti başkanı, henüz hakem tayin etmemiş olan taraftan iki aylık bir süre içinde hakem tayin etmesini isteyecektir. Bu süre sonunda durumu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirecek ve Genel Sekreter de iki aylık ek bir süre içinde bu atamayı yapacaktır.

Madde 5 - 1. Tahkim heyeti kararını uluslararası hukuk kurullarına ve işbu Sözleşme hükümlerine göre verecektir.

2. İşbu Ek hükümleri kapsamında kurulan tahkim heyeti kendi usul kurallarını belirleyecektir.

Madde 6 - 1. Tahkim heyetinin usule ve öze ilişkin kararları üye çoğunluğuyla alınacaktır.

2. Tahkim heyeti, gerçekleri tesbit etmek için gerekli tüm tedbirleri alabilir. Heyet taraflardan birinin isteği üzerine geçici koruma tedbirleri alınması tavsiyesinde bulunabilir.

3. İhtilaf içindeki taraflar, duruşmaların etkin bir biçimde yürütülebilmesi için gerekli tüm kolaylığı sağlayacaklardır.

4. Taraflardan birinin duruşmalara katılmaması veya kusuru, duruşmaların yapılmasına engel teşkil etmeyecektir.

Madde 8 - Tahkim heyetinin özel şartları gözönüne alarak vereceği aksi yönde kararlar dışında, tahkim heyeti üyelerinin ücretleri de dahil olmak üzere tüm tahkim masrafları, ihtilaf içindeki taraflarca eşit olarak paylaşılacaktır.

Heyet yaptığı tüm masrafların kayıtlarını tutacak ve masraflara ilişkin kesin belgeyi taraflara iletacaktır.

Madde 9 - İhtilafa konu olan husus üzerinde hukuki mahiyette bir çıkarı olan ve bu çıkarı dava kararından etkilenebilecek olan herhangi bir Taraf, tahkim heyetinin muvafakatı ile duruşmalara müdahalede bulunabilir.

Madde 10 - 1. Süre kısıtlamasının beş ayı aşmayan bir süre ile uzatılmasının gerekli bulunduğu durumlar dışında tahkim heyeti, kuruluşundan itibaren beş ay içinde kararını verecektir.

2. Tahkim heyetinin kararı, gerekçeleriyle birlikte açıklanacak ve ihtilaf içindeki taraflar için kesin ve bağlayıcı mahiyette olacaktır.

3.3. Taraflar arasında kararın yorumuna ve uygulanmasına ilişkin olarak çıkabilecek ihtilaflar, Taraflarca kararı veren heyete

veya bu amaçla ilki ile aynı şekilde kurulacak başka bir heyete götürülebilir.